

VRÚTOČAN

DVOJMESAČNÍK MESTA VRÚTKY - bezplatne

ROČNÍK 32, číslo 4/2021

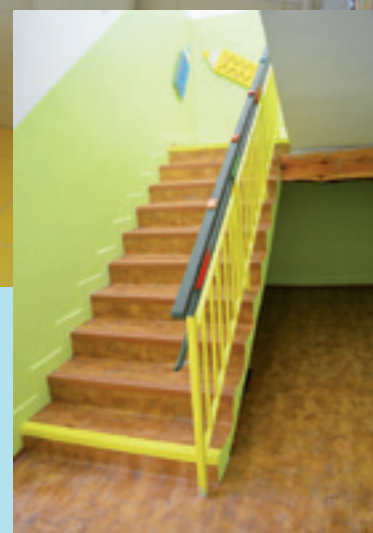

V novom školskom roku v lepších podmienkach

V školských objektoch mesta Vrútky bolo v letných mesiacoch zrealizovaných viacero investičných akcií. Vďaka nim sa skvalitnia a tiež spríjemnia hodiny, ktoré v školách a škôlkach strávi nielen naša mládež, ale aj pedagogickí a nepedagogickí zamestnanci.

V objekte MŠ Nábrežná boli v štyroch miestnostiach (dve herne a dve spálne) s celkovou plochou 230m² realizované nové PVC podlahy s hrúbkou 2,2 mm, ktoré výrazne zvyšujú bezpečnosť v miestnostiach. Maličká sa iste potešia aj drevenému altánku, ktorý obohatil ich dvor. Umožní, aby sa aj predškolská príprava budúcich školákov mohla konať aj vo vonkajšom prostredí, keď to dovoľujú poveternostné podmienky. Investičné náklady na obe akcie činili 8 140 €.

Výmeny strešnej krytiny sa dočkala budova kuchyne a pracovne na MŠ Sv. Cyrila a Metoda. Keďže pôvodná plechová strecha s lepenkou na viacerých miestach zatekala, čo viedlo až k prehnívaniu krovu, bolo potrebné zrealizovať kompletnú náhradu strešnej krytiny za hydroizolačnú fóliu s podkladovou geotextíliou. Oplechovala sa atika. Samozrejme zrealizovala sa aj výmena poškodených častí krovu. Náklady na rekonštrukciu strechy dosiahli 18 730 €.

Vynovenému oddeleniu sa potešia škôlkári aj učiteľky v MŠ pri Spojenej škole (bývalá MŠ Centrum). Obnova sa dotýkala všetkých miestností pre triedu D (4–6 roční), teda šatne so schodiskom, samotnej herne, spálne, umyvárne a detských toaliet, ako aj toaliet pre zamestnancov. Menili sa dlažby, podlahy aj obklady, sanita aj kryty

na radiátory. Všetky miestnosti sú novo vymalované a odstránili sa aj prahy. Vymenené boli tiež dve okná. Investícia si vyžiadala zdroje vo výške 19 920 €. Išlo už o tretiu etapu obdobnej investície v tejto škôlke. Čaká na nás posledná etapa, ktorú zrealizujeme budúci rok.

Vážení čitatelia Vrútočana,

opäť je tu september a s ním aj pokus otvoriť školy a škôlky a držať ich otvorené čo najdlhšie. Samozrejme sme v inej situácii ako pred rokom, kedy ešte možnosť dať sa zaočkovať neexistovala. V čase písania týchto riadkov podiel zaočkovaných Vrútočanov presiahol 40%, čo je iste dobrá správa, ale na kolektívnu imunitu to nestačí. Preto vítam ochotu p. MUDr. Markuliakovej zaradiť sa

medzi tých všeobecných lekárov, ktorí očkujú aj proti ochoreniu COVID – 19. Viem, že viacerí ste už túto možnosť využili, alebo ste u nej o zaočkovanie požiadali, takže nám to percento ešte bude rásť. V každom prípade prajem zamestnancom v školstve, žiakom a študentom a nám všetkým ostatným, aby sme túto jeseň aj zimu zvládli, pokiaľ je to možné, v štandardnom režime bez uzatvárania prevádzok a dištančných foriem vzdelávania. Sme zelený okres, čo nám umožňuje plánovať program tohtoročných Dní mesta Vrútky. Zároveň vnímame postupné „prefarbovanie“ Slovenska do oranžovej, a tak musíme byť pripravení na variantné riešenia programu, keďže každá farba značí aj rôzne limity pre organizovanie hromadných podujatí. V tomto roku si pripomíname 150. výročie vybudovania Košicko – bohumínskej železnice na území Vrútok a zhodou okolností je to aj európsky rok železníc. Budeme teda tak trošku dopravne

ladení, aj pokiaľ ide o program. Teší ma, že sme s Ministerstvom dopravy a výstavby SR a so Strednou odbornou školou dopravnou dokázali dohodnúť, aby súčasťou programu bolo aj podujatie Študuj dopravu, hoci tento rok bude výlučne na Vrútkach. Slávnostne otvoríme aj naše nové múzeum v bývalých priestoroch mestskej knižnice. Kultúrny program na Vrútockom jarmoku vyvrcholí koncertom Zuzany Smatanovej. No a, ak počasie dovolí, v nedeľu všetkých pozývam na Martinský bicyklový deň, ktorým zas propagujeme cyklo dopravu ako alternatívu voči autám. Jeho trasa sa v tomto roku začína na vrútockej odpočinkovej zóne, odkiaľ pôjdeme cez Martin do Žabokriek. Dovtedy ešte užívajte dozvuky leta a načerpajte čo najviac energie tak potrebnej pre nastávajúce mesiace.

Branislav Zacharides
primátor mesta Vrútky

Na oboch vrútockých základných školách sa realizuje výmena oplatenia, keďže to pôvodné už neplnilo svoj účel a jeho opakované opravy niekedy ani nebolo možné urobiť. Náklady na túto investíciu sú vo výške 4 240 €. Úplne nový plot vybudovala z vlastných zdrojov aj ZUŠ Frica Kafendu, ktorá tak ukončila oplatenie svojho areálu aj od príslušného parkoviska, čím získala nový priestor pre exteriérové podujatia. Koncertnú sálu tejto školy obohatilo v tomto roku aj nové koncertné krídlo za 18 500€.

Renováciou prešla aj kuchyňa s jedálňou ZŠ Hany Zelinovej. Zriadilo sa WC pre kuchárky, sprchovací kút, osadili sa parapety. Vytvorila sa miestnosť pre upratovačky s prívodom vody a výlevkou. Celkovo sa preinvestovalo 8 000 €. Vo vlastnej rézii tiež škola zabezpečila renováciu svojho multifunkčného ihriska. Identitu školy spojenú s vrútockou spisovateľkou Hanou Zelinovou posilnila krásna drevená brána s výjavmi z jej diela, ktorú ako osobný dar vyhotovil v spolupráci s rezbárskymi majstrami poslanec mestského zastupiteľstva Marek Veverica.

Mgr. Branislav Pullmann
Mgr. Andrea Trylčová

Chodníky a cesty sa zveľaďujú vo viacerých častiach mesta

V aktuálnom roku sa v našom meste realizuje viacero investičných akcií, ktorých výsledkom je skvalitnenie dopravnej infraštruktúry a zvýšenie bezpečnosti chodcov aj ostatných účastníkov cestnej premávky. Skolaudovaná je **cyklotrasa do Martina**, tesne pred kolaudáciou je aj nový 750 m dlhý **chodník na Ul. Karvaša a Blahovca**. Súčasťou investície, ktorú zrealizoval vysúťažený dodávateľ v letných mesiacoch, je aj **vyrasfaltovaný úsek Poľnej ulice**, kde sa v minulosti hromadila dažďová voda.

Vďaka investícii SLOVAK TELECOM, a.s. do pokládky optickej siete budú mať obyvatelia Hluchova prístup k rýchlemu a stabilnému internetovému pripojeniu. V súčinnosti s Mestom Vrútky došlo aj ku skvalitneniu viacerých chodníkov v tejto časti mesta. Ide o **chodníky na ul. Hornej, Partizánskej, Šafárikovej, či Radlinského**. Vyrasfaltuje sa ešte najpoškodenejšia časť **chodníka na Lesnej ulici**. Viacerí obyvatelia využili realizáciu stavebných prác na týchto uliciach, aby si dorobili prípojky, či chýbajúce vstupy, čo ešte zvýšilo komplexnosť realizovaných investícií. Verejnú obstarávanie na dodávateľa stavebných prác v rámci projektu **rekonštrukcie miestnych komunikácií a výstavby chodníkov na Ul. Sv. Cyrila a Metoda a Mierovej ulici** je ukončené a odoslané na kontrolu na Ministerstve vnútra SR. Akonáhle sa kontrola ukončí pristúpime k podpisu zmluvy s víťazným uchádzačom a odovzdaniu staveniska.

Najvýhodnejšiu cenovú ponuku predložila spoločnosť COLAS SLOVAKIA, a. s., ktorá v prípade schválenia verejnej súťaže tieto stavebné práce aj vykoná. Po minuloročnej realizácii nového vodorovného značenia križovatky pred mestským úradom pristúpilo Mesto Vrútky v spolupráci s Okresnou správou ciest v Martine k **novému riešeniu značenia križovatky pred poštou**, kde v minulosti opakovane dochádzalo k porušovaniu dopravných pravidiel a zvyšovaniu rizika dopravných nehôd. Posilní sa tiež značenie prechodu pre chodcov v križovatke Ul. Francúzskych partizánov a Čachovského radu.

Veríme, že všetky tieto investície nielen zvýšia bezpečnosť, ale skvalitnia aj vzhľad nášho mesta.

Ing. Dušan Kramár

Nový asfaltový kryt na Poľnej ulici

Nové chodníky na Ulici Karvaša a Blahovca a na Partizánskej ulici

Separujeme kuchynský odpad

Od júla tohto roku zabezpečuje Mesto Vrútky pre svojich obyvateľov separovaný zber biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu z domácností. Pre tento účel boli rozmiestnené po meste 240 l hnedé nádoby s príslušným označením KUCHYNSKÝ ODPAD. Nádoby sú vysypávané každú stredu. Za júl 2021 dokázali domácnosti vyseparovať 2,57 t tohto druhu odpadu, ktorý by inak skončil na skládke, odkiaľ by metán z hnijúcich zvyškov potravín znečisťoval ovzdušie.

Od pondelka 16. augusta Mesto Vrútky umožňuje svojim obyvateľom, aby si pre tento druh odpadu vyzdvihli samostatnú smetnú nádobu aj s rolkou biologicky rozložiteľných vrecúšok.

Nádobu si môžu obyvatelia vyzdvihnúť za týchto podmienok:

- Distribúcia nádob je v Mestskej knižnici Hany Zelinovej.
- Nádoby sú vydávané v čase prevádzkových hodín knižnice.

Vrútočanka Natália Hanková (na foto) pri prevzatí nádoby uviedla: *Ja si myslím, že je to výborný nápad a vlastne to, že ľuďom dáva mesto tieto koše a sáčky podporuje ich, aby viacej triedili tento kuchynský odpad.*

- Nádoby sa vydávajú iba pre domy/byty určené na bývanie.
- Obyvateľ domu/bytu musí mať v meste trvalý pobyt.

Do bytov sú vydávané 10 l nádoby a rolka vrecúšok, do rodinných domov 20 l nádoby a rolka vrecúšok.

Mgr. Dana Pozorčiaková

Detské ihrisko v Mexiku zrevitalizované

Mesto Vrútky každoročne vynakladá tisíce eur na udržiavanie detských ihrísk, ktoré sú žiaľ často poškodzované nielen poveternostnými vplyvmi, ale aj vandalizmom. Medzi vyhľadávané ihriská patrí aj to v miestnej časti Mexiko. Vzhľadom k skutočnosti, že viacero hracích prvkov na ňom už v dnešnej dobe nespĺňalo bezpečnostné požiadavky, pristúpilo Mesto Vrútky k jeho revitalizácii. Kým nebezpečné prvky boli odstránené, pribudla vežová zostava so šmykačkou a kameňovou lezecovou stenou, ako aj dve pružinové hojdačky ("pes" a "koník"). Na existujúcu drevenú konštrukciu bol inštalovaný baby sedák s reťazou. Pribudol tiež veľký nerezový kolo-toč. Novinky na detskom ihrisku neunikli pozornosti našich najmenších. A tým, ktorí ich ešte neobjavili, prajeme príjemné dni počas babieho leta strávené na ňom.

Kosenie sa vďaka novej kosačke zrýchli

V júli tohto roku pribudla medzi strojové vybavenie mestského úradu nová výkonná traktorová kosačka s veľkým objemom zberacieho koša a možnosťou hydraulického vysýpania do veľkokapacitného kontajnera. Odstránili sa tým opakujúce sa problémy, ktoré dovtedy vznikali pri kosení vysokej trávy a počas daždivých dní. Kosenie veľkých trávnatých plôch sa tým výrazne zrýchli. Novú traktorovú kosačku bude možné využiť aj pri zbere popadaného listia v jesennom období.

Mgr. Richard Hulej

Kultúrne leto vo Vrútkach

Po čiastočnom uvoľnení epidemiologických opatrení sa v našom meste podarilo zorganizovať viacero kultúrnych podujatí, najmä skvelých koncertov. Apoň z časti sme tak uspokojili potreby kultúry chťivej verejnosti.

V kultúrnej sále Kriváň sme si pripomenuli minuloročné **110. výročie postavenia vrútockej synagógy**. Spomienkového aktu sa zúčastnili predseda židovskej obce Pavel Frankl a riaditeľka OZ Post Bellum SK Sandra Polovková. Podujatie vrcholilo koncertom speváčky a hudobníčky **Karin Sarkisjan**, ktorá potešila návštevníkov svojím výnimočným podaním židovských a arménskych skladieb.

Evanjelický cirkevný zbor **Szidi Tobias**, ktorá patrí medzi najvýraznejšie osobnosti spievaného šansónu na Slovensku a

v Čechách. Jej krásny podmanivý hlas a osobitý prejav si získal návštevníkov koncertu. Jej piesne sú plné citu, úprimnosti, radosti a pozitívnej energie.

14. júla sme v Kine 1. máj vo Vrútkach privítali výnimočných spevákov a to **Sólistov donských kozákov**. Ich nezameniteľné vokály a tradičné ruské hudobné nástroje nemajú konkurenciu. V repertoári majú duchovnú tvorbu nielen pravoslávnej liturgie, ale aj západnej Európy, ruské a ukrajinské ľudové piesne a dokonca odznela v ich podaní aj slovenská ľudová pieseň Zahučali hory, čo bolo spestrením celého koncertu. Kultúrneleto vo Vrútkach vrcholilo vernisážou 17 tich študentov

Aletiéru Vladimíra Báthoryho. Táto výstava stále trvá a môžete si ju prísť pozrieť do kultúrnej sály Kriváň až do 14. septembra.

-red-

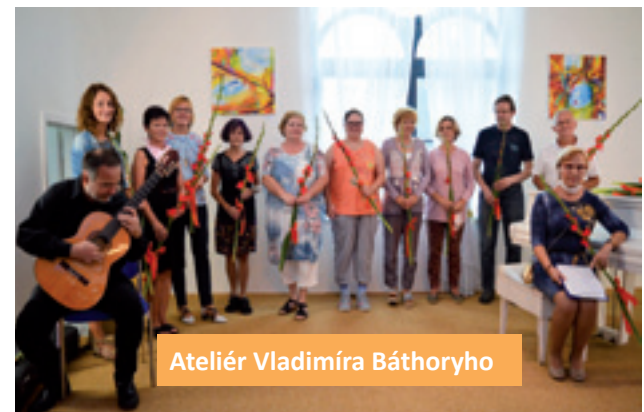
Karin Sarkisjan

Szidi Tobias

Sólisti Donských kozákov

Ateliér Vladimíra Báthoryho

Záhradné popoludnie v Zuške

V polovici júna sa v priestoroch areálu ZUŠ Frica Kafendu vo Vrútkach uskutočnilo „Záhradné popoludnie“. Počas krásneho, slnečného dňa sme mali možnosť sa po dlhej odmlke stretnúť s priateľmi, rodičmi a podporovateľmi umenia.

Naši pedagógovia a žiaci nezaháľali ani počas dištančného vzdelávania, a preto sa doslova tešili, aby mohli predviesť svoje nadobudnuté vedomosti a zručnosti pred publikom, a zišlo sa nás veru naozaj dosť. Všetci sme boli radi, že môžeme byť opäť spolu a napriek tomu, že „popoludnie“ trvalo takmer tri hodiny, nikto sa zrazu neponáhľal.

Pod vedením svojich pedagógov sa predviedli žiaci všetkých štyroch odborov a bolo sa veru na čo pozeráť.

Odmenou za ich úsilie im bol potlesk a malá sladkosť, ktorá bola pripravená pre všetky deti. Občas zapracovala aj tréma, ale tá k tomu patrí a všetci sme to brali s úsmevom na perách. Strávili sme naozaj krásne popoludnie v našom upravenom areáli, za čo patrí nemalá vďaka aj pánovi školníkovi a pani upratovačke, a veríme, že sa takto budeme stretávať častejšie.

Bolo to neľahké obdobie pre pedagógov, žiakov aj rodičov, a preto všetkým právom patrí obrovské **ĎAKUJEM** za to, že to zvládli. Za chvíľku nám začne nový školský rok a všetci dúfame, že bude lepší a my budeme môcť pracovať v plnom nasadení bez obmedzení, tak ako sme boli zvyknutí. Robiť akcie, ktoré potešia nielen oko, ale aj dušu.

Prajem Vám aj nám všetkým hlavne pevné zdravie a lásku v srdci.

Mgr. Silvia Rešetárová, riaditeľ školy

Štátne a regionálne ocenenia boli tento rok udelé aj Vrútočanom

Prezidentka Zuzana Čaputová ocenila 27. júna 24 osobností spoločenského, kultúrneho, ako aj športového života, z toho piatich in memoriam. Štátne vyznamenania udelila v budove Slovenskej filharmónie v Bratislave aj Milanovi Šútovcovi a Jaroslavovi Budzovi.

Rad Ľudovíta Štúra III. triedy, za mimoriadne zásluhy o demokraciu a jej rozvoj, ľudské práva a slobody a ich ochranu získal literárny vedec a publicista Milan Šútovec za zásluhy o demokraciu a rozvoj, za ľudské práva a slobody a ich ochranu. Milan Šútovec sa narodil v Martine, ale do svojich 13 tich rokov žil vo Vrútkach. Je uznávaný slovenský literárny vedec, spisovateľ a scenárista. Je bývalým česko-slovenským politikom za hnutie Verejnost' proti násiliu, bol poslanec Snemovne ľudu a poslanec a predseda Snemovne národov Federálneho zhromaždenia po Nežnej revolúcii. Je autorom viacerých literárnovedných kníh, dvoch súborov literárnych kritik a kultúrnej publicistiky a dvoch súborov politických článkov a fejtónov. Viaceré jeho publikácie sú katalogizované v Knihnici Kongresu USA, Washington, DC. Má synov Andreja a Martina, ktorý je pod umeleckým menom Shooty známym slovenským karikaturistom.

Kríž Milana Rastislava Štefánika I. triedy in memoriam získal stredoškolský pedagóg Jaroslav Budz. Jaroslav Budz bol pedagóg, ktorý celý svoj život zasvätil výchove a vzdelávaniu mladých ľudí. Nezabudnuteľné boli

Prezidentka Zuzana Čaputová a Milan Šútovec

jeho príklady z matematiky, ktoré sa vymykali obsahu vyučovania na gymnáziu. Vždy našiel v odpovedi študentov niečo pozitívne. Bol inšpiráciou a zdrojom informácií pre ďalšie generácie „matikárov a chemikov“. Miloval prácu učiteľa a študentom zasvätil celý svoj profesijný život, čo sa mu stalo aj osudným. V čierny deň 11. júna 2020 kedy násilne vnikol do budovy Spojenej školy útočník s nožom zachoval duchaprítomnosť a snažil sa ochrániť životy žiakov.

Tento rok oceňovala aj Žilinská župa osobnosti a medzi nimi aj dvoch Vrútočanov

Cenu a Pamätnú plaketu ŽSK udelila krajská samospráva už desiaty rok nominovaným výnimočným osobnos-

tiam z oblasti kultúry, športu, vedy či občianskej sféry. Za rok 2020 si 19. júna 2021 v Slovenskom komornom divadle v Martine prevzali aj Zora Mintálová Zubercová a manželka po tragicky zosnulom učiteľovi Mária Budzová.

PhDr. Mintálová – Zubercová pochádza z Martina, už dlhší čas žije vo Vrútkach. Je významná slovenská etnografka, historička, muzeologička a spisovateľka.

Županka Erika Jurinová a Zora Mintálová- Zubercová

Je popredná slovenská odborníčka na materiálnu kultúru, kulinárske tradície a históriu Červeného kríža na Slovensku. V rámci vedeckého kolektívu Etnologického ústavu Slovenskej akadémie vied, je držiteľkou Národnej ceny Slovenskej republiky za vedu a Medzinárodnej ceny etnologických a antropologických štúdií Giuseppe Pitiré-Salvatore Salomone Marino. Okrem vedeckého bádania sa dlhodobo venuje i vedecko-popularizačnej činnosti, pričom patrí k najúspešnejším slovenským autorom odborného-náučnej literatúry.

-red-

zdroj foto: prezident.sk ,zilinskazupa.sk

Na fotografii zľava: Mária Budzová, prezidentka Zuzana Čaputová, Romana Kubičková a primátor Branislav Zacharides

Stopami ukryvaných detí

je názov memoriálu, ktorého druhý ročník sa uskutočnil v dňoch od 18.- 25. júla. Organizátorom podujatia je Občianske združenie Post Bellum a jeho dušou je riaditeľka združenia Sandra Polovková. Memoriál je postavený na skutočnom životnom príbehu Vrútočana Eliho Vaga. Počas jedného týždňa putovala skupina ľudí po miestach, kde počas 2. svetovej vojny žil, ukryval sa a putoval dvanásťročný Eli spolu so svojou sestrou Ester.

Memoriál sa začal na Vrútkach, a to na mieste, kde kedysi stál hotel Wachsberger. Tu žil spolu so svojou rodinou Eli Vago. V súčasnosti hotel pripomína už len pamätná tabuľa, ktorú dalo Mesto Vrútky zrekonštruovať v júli tohto roku. **Jej slávnostného odhalenia sa spolu s primátorom Branislavom Zacharidesom a účastníkmi podujatia zúčastnil aj veľvyslanec štátu Izrael Boaz Modai s manželkou.** Online sa pripojil aj pán Eli, ktorý žije v Izraeli, kde sa po vojne

Účastníci odhalenia, sprava primátor Vrútok, riaditeľka OZ Post Bellum Sandra Povolková, veľvyslanec štátu Izrael Boaz Modai s manželkou

presťahoval. Po odhalení pamätníka sa všetci účastníci vydali po stopách Eliho od kina 1. máj popri Turci až k vrútockému židovskému cintorínu, kde je pochovaná aj Eliho mama. Memoriál sa na Vrútkach teda začal slávnostne a dôstojne. Pre všetkých, ktorí sa rozhodli absolvovať ho celý, nasledovala 130 km dlhá päťdňová púť, ktorej trasu zostavil sprievodca Róbert Schmidt. Završena bola koncertom v Čiernom Balogu.

-red-, foto zdroj: Martin Korčok

Eli Vago v súčasnosti

Príbeh Eliho Vaga

Pavel Eli Vago sa narodil v roku 1930 v Bytčici, no svoje prvé roky strávil v Čadci, v dome starého otca Leopolda Schnürera. Priezvisko Wachsberger si na Vago zmenili Eliho predkovia ešte za Rakúsko – Uhorska. V roku 1936 nastúpil Eli do ľudovej školy vo Vrútkach, kam sa s rodičmi presťahoval. Žili spolu so svojou rozvetvenou rodinou v hotelovom komplexe Wachsberger, kde okrem hotela fungoval hostinec aj kaviareň. Spolu so setričkou Ester a bratrancom Jurajom toto miesto obľubovali. Vždy tu bolo rušno, deti sa dostali k zmrzline aj k čokoláde. Eliho neskoršie spomienky na Vrútky sú však poznačené zmenenou atmosférou v spoločnosti po vzniku Slovenského štátu v r. 1939. Protižidovská nálada eskalovala. Kým spočiatku si deti museli zvykať na osočovanie zo strany niektorých spolužiakov a pedagógov na ľudovej škole, neskôr sa všetci Židia museli prispôbovať novým protižidovským nariadeniam vyhlasovaným za zvuku bubnov, keďže na Vrútkach neexistoval obecný rozhlas. Za veľmi ponižujúce považovali nariadenie prikazujúce všetkým Židom nosiť na odev židovskú hviezdu. Keď deťom zakázali chodiť do ľudovej školy, navštevovali židovskú školu. Nakoniec ale bola zrušená aj ona a deti ostali s mamou u svojho starého otca. V lete roku 1942 v kuchyni svojho bytu v hoteli Wachsberger našiel dvanásťročný Eli a jeho štrnásťročná sestra Ester lístok od ro-

Hotel Wachsberger na obraze od Ľ. Fullu (zdroj SNM v Martine)

dičov s odkazom, aby sa zbalili, opustili hotel a ukryli sa. Nesmeli pritom použiť hradskú cestu. Rodičia už utiekli predtým. Odmietli nastúpiť na transport do koncentračného tábora, keďže vedeli, že by sa živí domov nevrátili. Prvú noc strávil Eli so sestrou v hoteli, v prázdnom byte po starom otcovi, báli sa však, aby ich tam niekto neobjavil. Utekli teda k vrútockému židovskému cintorínu, kde sa ukryvali niekoľko dní. Po ich prezradení sa postupne presúvali lesmi smerom na Martin, živili sa čučoriedkami a inými lesnými plodmi. Viackrát im rôzni ľudia dali potajomky polievku. Nakoniec ich ale chytili žandári a zavreli ich do väznenia v Martine. Dobrou stránkou žalára bolo teplé jedlo a prikryvka. Veliteľ väznice si ale neželal prítomnosť detí v nej, a tak im dal peniaze na vlak do Vrútok. Eli s Ester z vlaku vystúpili na zástavke pri

Robotníckom dome (kino 1. máj), kde sa istú dobu opäť ukryvali. Nakoniec sa ale vrátili do bytu starého otca v hoteli. Žiaľ po niekoľkých dňoch ich niekto udal, žandári ich našli a poslali do židovského internačného tábora v Seredi, kde vydržali až do vypuknutia SNP v auguste 1944. Tu sa opäť stretli aj s otcom, žiaľ mama už nežila. Keď bol internačný tábor povstalcami oslobodený, Vagovci nelenili a cez Nitru utiekli k príbuzným v Banskej Bystrici. Povstalecké územie sa ale z týždňa na týždeň zmenšovalo a Vagovci sa opäť dali na pochod do hôr. Skončili v drevorubačskom prístrešku v osade Hronček pri Brezne. Tu prečkali až do oslobodenia. Eli Vago sa po vojne rozhodol odsťahovať do novovzniknutého židovského štátu Izrael, kde žije dodnes.

-red-, zdroj: OZ Post Bellum, Denník N, www.pametnaroda.cz

Hotel vdovy Feuermannovej

Chátrajúca budova poniže cestného mosta na ulici sv. Cyrila a Metoda tvorí súčasť novodobých dejín mesta. Budova istý čas slúžila ako hotel a patrila vdove Feuermannovej. Júlia Feuermannová, rod. Tyrolerová (1874) sa narodila v rodine Samuela a Zuzany Tyrolerovcov. Vydala sa za Adolfa Feuermanna a spolu vychovali štyri deti. Najstarší syn Arpád (1898) sa narodil v Budapešti. Jeho mladší súrodenci Eduard (1900), Margaréta (1907) a Rudolf (1908) sa narodili vo Vrútkach. Arpád pôsobil ako pekáč, Eduard bol obchodníkom v Prešove a Košiciach, Margaréta bola gazdina a Rudolf bol strojným inžinierom. Dňa 23. marca 1942 boli Feuermannovci internovaní v Žiline. Časť z rodiny bola deportovaná do koncentračného tábora Majdanek pri Lubline a časť do koncentračného tábora v Osvienčime, kde sa ich životná púť skončila. S budovou sa spájajú niektoré významné udalosti. Z hotela sa ozývali tóny hudobných večierkov, zábav, plesov a dobových akadémií, ako aj detský smiech počas bábkových predstavení. Od roku 1891 v budove sídlila knižnica Čitateľského spolku, neskôr premiestnená do priestorov železničnej stanice. V roku 1920 mal v hoteli prenajatú miestnosť spolok Orol. Podobne tu sídlil aj spolok Charita, ktorý od roku 1928 premietal vo dvorane hotela filmy. Priekopníckym dátumom bol 4. marec 1928, kedy tu prebehla informačná schôdza Klubu foto-amatérov a spolok bol oficiálne založený 20. marca 1928. Vdova Feuermannová vedela do

hotelu prilákať aj najmladšie publikum. V hoteli sa realizovali jedinečné bábkové predstavenia Viliama Stražana. Smutné osudy nestora slovenského bábkarstva Viliama Stražana, ktorého pochovali ako chudobného na vrútockom cintoríne, vystriedal ešte smutnejší príbeh konca rodiny Feuermannovcov. Veselý detský smiech a kľudný spánok hotelových hostí vystriedali po rokoch druhej svetovej vojny hučiace stroje na tlačenie cestovných lístkov pre Československé štátne dráhy. Takisto postupne utíchli aj stroje a budova sa ponorila do dlhého spánku. Stala sa nemým svedkom kultúrnej tváre Vrútok. Ak by bola budova v aktívnej kondícii, vedeli by sme si na nej predstaviť osadenú pamätnú tabuľu, ktorá by nielen návštevníkom, ale predovšetkým nám, Vrútočanom, pripomínala to, že v nej sídlili hotel Júlie Feuermannovej, Čitateľský spolok, Orol, Charita, Klub

Foto-amatérov a realizovali sa v nej bábkové predstavenia Viliama Stražana. Alebo nám o pár rokov na mieste terajšej schátratej budovy postačí pamätná doska podobná tej, ktorá stojí na mieste už asanovaného hotela Leopolda Wachbergera?

Mgr. art. Juraj Ruttkay, Ph.D.

NEZABUDNUTÍ SUSEDIA
9.9.2021
Deň obetí holokaustu a rasového násillia

10.00 hod. rozozvučanie sírén a zvonov
10.01 hod. minúta ticha
10.02 hod. príhovor prežitého, prof. MUDr. P. Traubnera
10.10 hod. príhovor generálneho biskupa ECAV na Slovensku, Mgr. I. Eka
čítanie mien obetí holokaustu, zapálenie sviečok, počištenie kamienkov
čítanie mien záchrancov
modlitba za zomrelých - Kadíš

Miesto stretnutia: **V Evanjelickom kostole vo Vrútkach o 9.45 hod**

Sté výročie úmrtia Elemíra Szechányiho

V septembri uplynulo sto rokov od úmrtia poručíka a študenta banického inžinierstva Elemíra Szechányiho. Narodil sa 13. novembra 1899 vo Vrútkach. Otec Jozef Szechányi (1872 – 1907) pôsobil ako hlavný úradník KBŽ vo Vrútkach a matka Izabela Micskyová (1872 – ?) účinkovala ako učiteľka materskej školy na Dolnom Turčeku. Elemír navštevoval školy v Budapešti, Banskej Bystrici, Banskej Štiavnici a Rímskej Sobote (1917). Bol prijatý na štúdium medicíny na Lekársku fakultu univerzity v Budapešti, ale koncom septembra 1917 narukoval do armády. Stal sa členom 34. pešieho pluku v Košiciach (od 1. októbra 1917).

Následne absolvoval vojenský výcvik v Lučenci a Satu Mare. Počas jedennástich mesiacov bojoval na rôznych frontoch. Štyri mesiace bojoval na talianskom fronte ako podporučík. Po ukončení vojny začal študovať banické inžinierstvo na Banskej akadémii v Banskej Štiavnici (1918 – 1919), ale vojenský život ho prilákal znovu do služby. Vstúpil do armády vysokoškolsák ako člen horského práporu v rakúskom Hornsteine. Na jar 1920 sa stal poručíkom v Kemence v peštianskej župe. Padol pri obrane mesta Sopron 8. septembra 1921. Pochovaný je na sopronskom cintoríne sv. Michala.

Mgr. art. Juraj Ruttkay, Ph.D.

SNP a Vrútky

Slovenské národné povstanie sa oficiálne začalo 29. augusta 1944, keď pplk. Ján Golian krátko po 20.00 hod. vydal rozkaz „Začnite s vystahovaním!“, čo bolo vopred dohodnutým heslom na začiatok ozbrojeného odporu Slovákov voči fašizmu aj voči domácej vláde. Urobil tak pri vedomí, že Slovensko začínajú obsadzovať nacistické vojská a že na ďalšie odkladanie povstania už nie je čas, hoci zďaleka nebolo všetko pripravené.

Posledné dni pred povstaním v Turci

Nemecká armáda by Slovensko nezachala obsadzovať, keby tu bol pokoj. Realita však bola iná. Partizánske akcie boli na dennom poriadku a Turiec nebol výnimkou. Práve naopak, ich činnosť sa už neprejavovala ojedinelými prepadmi malých jednotiek organizovanými z hôr, ale aj slobodným pohybom v mestskom prostredí, prehováraním vojakov slovenskej armády, aby sa k nim pridali, a zaberaním území obcí pod vlastné velenie. V Turci bol od r. 1943 vedúcou postavou partizánov Viliam Žingor, ktorý uprednostnil odchod do hôr pred nástupom do vojenskej služby. Od leta 1944 velenie postupne začali preberať partizánske organizátorské skupiny sformované Ukrajinským štábom partizánskeho hnutia v Kyjeve. Takou bola aj skupina pod vedením npor. Červenej armády Petra A. Velička, ktorá od konca júla 1944 pôsobila v Turci. Počty partizánov narastali, skvalitňovala sa aj ich výzbroj, a to aj zo skladov slovenskej armády. 21. augusta sa partizáni presunuli z Kantorskej doliny do Sklabíne, a vyhlásili v nej obnovenie ČSR. Už 15. augusta im sem na základe dohody Goliana s Veličkom doviezol osobným autom jedenásť debničiek ručných granátov Vrútočan maj. del. Alexander Korda. V noci z 23. na 24. augusta zatrasili tunely pri Strečne a Kralovanoch, pričom slovenskí vojaci, ktorí ich strážili, sa k partizánom pridali. Večer v ten istý deň prepadli pílu v Turanoch, kde zastrelili veliteľa závodnej ochrany, lebo bol nemeckej národnosti. Zatarasili sa tunely z Hornej Štubne do Handlovej a Kremnice a v piatok 25. augusta dokonca partizáni prišli do Martina na nákladnom aute a priamo na námestí rozdávali miestnym obyva-

telom, prevažne robotníkom, zbrane. Nasledovalo zatýkanie fašistov a ich pomocníkov, ale aj rôznych civilistov, z ktorých mnohí neunikli popravám.

Prepad hotela Slávia na Vrútkach

Ostreľované okná hotela Slávia

Situácia vrela aj na Vrútkach. Hory boli pod kontrolou partizánskych jednotiek, ktoré opakovane poškodzovali železnicu a prepádali transporty idúce cez Strečniansku úžinu. 26. augusta, o štvrtej ráno, prišlo na železničnú stanicu asi 15 – 20 Veličkových partizánov. Po zaistení cestujúcich a zablokovaní železničnej dopravy spustili paľbu na okná protiláhleho hotela Slávia, kde bola ubytovaná skupina šiestich nemeckých poľných žandárov. Paľbu Nemci opätovni, obe strany následne použili aj ručné granáty. Asi o 5:45 hod. sa k partizánom pridalo ďalších 40 ozbrojených partizánov na nákladnom aute martinského pivovaru. Časť z nich sa pridala k útoku na hotel, časť kontrolovala prilahlé ulice. Neskôr na partizánov zaútočili dve desaťčlenné hliadky vyslané posádkovou správou vo Vrútkach, partizáni ich ale rýchlo obklúčili a po rusky na nich zvolali: „Slovenskí vojaci nestriehajte do nás, my sme Slovania a prišli sme Vám pomáhať a nemá zmysel, aby slovanská krv tiekla zbytočne“. Následne sa slovenskí vojaci stiahli a sústredili sa iba na zabránenie vstupu civilného obyvateľstva na miesto prestrelky. Jej výsledkom nakoniec bolo päť zastrelených (dva v hoteli Slávia a traja na Hlinkovej ulici v centre Vrútok) a jeden ťažko zranený nemecký žandár.

Smutná dohra udalosti

Zraneného nemeckého poľného žandára, ktorý vrútockú prestrelku prežil, previezli do martinskej nemocnice. Na izbe sa ocitol so zraneným partizánom, podľa niektorých zdrojov z tej istej udalosti. Pre poľného žandára si neskôr prišli nemeckí vojaci, omylom ale do auta smerujúceho do

Žiliny naložili zraneného partizána. Keď zistili svoj omyl, za Martinom ho vyložili a zabili. Dlhú dobu nežil ani Nemec zanechaný na lôžku v nemocnici. Keď sa partizáni dozvedeli, čo sa stalo, zastrelili ho priamo tam. Mala to byť Veličkova odvetá za zavraždeného kamaráta.

Prvá bojová úloha francúzskych partizánov

Jednotka francúzskych partizánov sa v Turci formovala z mladých francúzskych utečencov internovaných v Maďarsku, resp. z Francúzov na nútených prácach v Dubnici nad Váhom. Ich prvou bojovou úlohou bolo obsadenie Vrútok 28. augusta 1944. V tom čase ich jednotka mala 99 mužov. Obsadili

Odchod francúzskej jednotky do bojov v Strečnianskej tiesňave

budovu železničnej stanice, pošty, kontrolovali cestujúcich, pričom Nemcov odzbrojovali a niekoľkých internovali. Vagónmi s uhlím zapratali strečnianske tunely a na druhý deň zajali 11 nemeckých vojakov strážiacich vrútocké depo. To sa už začali v Žiline boje s postupujúcimi Nemcami. Francúzi sa presunuli ku Strečnu, kde pomáhali brániť postup nepriateľa. Urputná obrana jeho postup spomalila do 4. septembra, kedy nemecké vojská definitívne vstúpili do Vrútok. Tie pre fašistov mali význam najmä z dôvodu železnice. Dni začlenenia nášho mesta do povstaleckého územia teda môžeme zrátať na prstoch dvoch rúk. Je ale pravda, že frontová línia sa potom ustálila medzi Vrútkami a Martinom na vyše dva týždne, kedy sa aj v našich uliciach ozývali výstrely a výbuchy granátov. Veľa rodín a jednotlivcov pred postupujúcim frontom utieklo do Horného Turca, či až do Pohronia. Viacerí sa zapojili do odboja alebo podpory povstalcov. Boli medzi nimi aj mnohí zamestnanci vrútockých dielní, ktorí po evakuácii do Zvolena spolupracovali na vybudovaní troch slávnych pancierových vlakov Štefánik, Hurban a Masaryk.

Mgr. Branislav Zacharides

Protipovodňová ochrana Vrútok na začiatku 20. storočia

V minulom príspevku sme rozprávali o často ničivých povodniach, ktoré spôsobovali rozvodnené rieky Váh a Turiec. Z minulosti sú známi tzv. vodnári a brehári, resp. brežní, ktorí mali za úlohu čistiť potoky a zároveň spevňovať brehy riek vegetačným krytom (výsadbou predovšetkým vrb, osík a jelší). Osobitne sa čistili brehy riek tak, aby sa nezachytávalo naplavené drevo, ktoré bolo nebezpečné pre pltníkov. Až do konca 19. storočia sa hrádze stavali ako násypy kameňov a zeminy, spevnené drevenými palisádami, resp. ako prekážky v toku, ktoré mali slúžiť na lámanie ľadov, alebo ako ochrana pilierov mostov.

Po veľkých povodniach koncom 19. a začiatkom 20. storočia vtedajšie inžinierske stavitelstvo Rakúsko-Uhorska vytvorilo tzv. regulačný plán na rieke Váh. Jedným z rozhodnutí regulačného plánu boli regulačné práce na úseku Váhu vo Vrútkach v rokoch 1906 – 1915, ktoré vypracoval Arzen Aman (1916, podpisoval

Budovanie betónových ochranných/regulačných násypov pri Vrútkach

pôdy vlhkosťou. Regulácie vykonávali domáci robotníci ako dennú prácu. Bol vyznačený plán regulovanej lokality a vybuďovala sa pobrežná ochrana hlavnej železničnej dielne. V spodnej časti sa buďovala bariéra, ktorej jadrom bol val, vyrobený z cca 40 cm hrubého kameniva, obloženého blokmi prírodného kameňa, po oboch stranách rieky Váh. Takéto riešenie sa však ukázalo ako neúčinné kvôli

bom bol zabezpečený ľavý breh a voda bola odrazená na pravú stranu, ktorú bolo potrebné následne zabezpečiť, čo sa uskutočnilo tzv. plážovým spôsobom. Počas ďalších povodní sa často odplavil ochranný pôdny kryt s rastlinami, následne v niektorých prípadoch odpadla omietka a obnažili sa kovové valce. Aj napriek tomu sa pozitívne javilo zatravnovanie brehov, ktoré stabilizovali predovšetkým koruny hrádzí. Z dôvodu rôznych prekážok boli v roku 1912 regulačné práce zastavené a pokračovali až v roku 1913. Následne sa začali robiť väčšie zabezpečenia pravého brehu Váhu. Pred vyššími stavmi vody mala chrániť zaoblenejšia hrádza a nižšie línie, ktoré mali zabrániť poškodeniu koruny hrádzie a možnosť prechodu ľadu a splavených stromov cez ňu. Súčasne sa prehĺbovalo dno. Naďalej bol však v koryte silný prúd, ktorý sa snažil nájsť cestu cez ľavý breh a kvôli tomu sa plánovala krížová bariéra. Dôvodom bola zmena lôžka koryta. Naplavený sediment, tvorený veľkými kameňmi (do 25 cm), menil tok rieky Váh, čo spôsobovalo problémy s ďalším plánom regulácie toku. Ako východisko z tejto situácie boli navrhnuté zásahy do preplavovaných sedimentov tak, aby koryto bolo priechodné, naplaveniny nevytvárali prirodzené bariéry, čo však bolo hodnotené ako veľmi náročná a dlhodobá práca. Dôležité bolo aj vyhýbanie sa priamym úsekmi, kde by sa prúd rieky zrýchlil a vytváral oblúky. Pre ochranu základní protipovodňových regulačných hrádzí navrhovali ich zabezpečenie násypom veľkých kameňov, čo však bolo pokladané za drahý variant. Dôležité bolo zabezpečenie dokončovacích prác po roku 1913, ktoré, pokiaľ mali byť dobre vykonané, mali splniť cieľ dlhotrvajúceho projektu regulácie Váhu pri Vrútkach.

Nahromadenie ľadových krýh pri Vrútkach počas regulačných prác na Váhu v rokoch 1906 – 1915

sa Amman Arzén,*1880 – †1940, vyštudoval vysokú školu technickú v Budapešti, odborník na vodohospodárske stavby, zaslúžil sa o výstavbu vodohospodárskych zariadení na strednom Slovensku). Kvôli nízkej úrovni terénu tu povodne opakovane zaplavovali ulice aj železnicu. Hromadiaci sa ľad spôsoboval zatarasenie toku a jeho vylievanie do okolia, čo postihovalo predovšetkým železničné dielne. Podobné situácie sa stávali aj nad vtokom Turca do Váhu, kde ľady ohrozovali železničný most. Príprava stavebných materiálov sa začala na jar roku 1906, samotná realizácia začala až po jarných povodniach v roku 1907. Budovanie sa mohlo uskutočňovať iba mimo hlavných zrážkových období (až do júna prebiehalo topenie snehu a v lete neboli povodne nezvyčajné), pričom stav hladiny často ovplyvňovali aj daždivé obdobia na Orave a aj nasýtenosť

nerovnomernému povrchu, postavenému bez spojiva, pri ktorom dochádzalo k vyplavovaniu materiálu z medzier medzi kameňmi, vymytiu samotných kameňov a postupnému rozpadu hrádzie. Tento prípad sa stal počas povodne v roku 1913 a spôsobil značné škody. Preto sa používala cementová malta a vybuďovali sa betónové hrádze, pričom ochranu ich spodných častí tvoril kameň. Betón bol vystužený kovovými rožmi a valcami (drôty hrúbky 1 cm), ktoré boli podľa potreby až 6 metrov dlhé. Ich výroba prebiehala priamo na mieste a boli hneď ukladané na svoje miesto. V plnej výške boli hrádze postavené v roku 1908 a až potom sa začali stavať koruny hrádzí, ktoré boli vyrobené zo železobetónového krytu, aplikovaného priamo na valcové jadro (vystužené hrubými drôtmi medzi dvoma vrstvami betónu). Týmto spôso-

Mgr. Andrej Bendík, PhD.
fotografie: repro z príspevku Aman (1916)

Stretnutie českých a slovenských ovocinárov

Posledný júlový víkend v Turci sa uskutočnil aj v znamení stretnutia tých najšpičkovejších ovocinárskych expertov z oboch strán hranice. Prvýkrát v histórii Turca sa vrútockej miestnej organizácii Slovenského zväzu záhradkárov (SZZ) Karvaša a Blahovca podarilo posadiť k jednému stolu a následne aj postaviť do jedného ovocného sadu predsedu Českého záhradkárskeho zväzu Stanislava Kozlíka, predsedu SZZ Ing. Eduarda Jakubeka, podpredsedu SZZ JUDr. Vladimíra Zajaca, tajomníka SZZ Juraja Korčeka, Bohumíra Mojžiša, Ing.

Evu Šidovú, PhD, Ing Juraja Majerského, Andreja Daneka a ďalších. Kým sobotňajšie popoludnie vo Vrútkach sa nieslo v znamení rokovaní a vymieňaní skúseností medzi predstaviteľmi oboch zväzov, nedeľa už bola venovaná podujatiu "Československá praktická ukážka letného rezu kôstkovín", ktoré sa uskutočnilo v obci Kláštor pod Znievom. Ukážka sa konala pod vedením nestora Jána Urbánka zo Židlochovic pri Brne, ktorého sme osobne oslovili, a napriek jeho požehnanému veku 81 rokov naše pozvanie prijal.

Marián Sopko

Letná škola na ZŠ Hany Zelinovej

Po úspešnom výbere z množstva uchádzačov realizovala ZŠ Hany Zelinovej vo Vrútkach v auguste projekt Letná škola 2020-2021. Projekt bol súčasťou opatrení MŠVVa Š SR na zmiernenie dopadu pandémie COVID-19 na vzdelávanie žiakov na Slovensku. Cieľom Letnej školy bolo zmierniť dopad prerušenia prezenčného vyučovania na školách a nevyrovnanosť vedomostí a zručností. Z uvedeného dôvodu, ktorý nás oslovil, sme sa zapojili aj my, aby sme počas naplánovaných aktivít, ktoré nie sú vo forme klasického vyučovania, pomohli aj týmto spôsobom zmierniť následky prerušeného vyučovania. Časť programu bola venovaná výchovno-vzdelávaciemu procesu v zmysle školského vzdelávacieho programu so zreteľom na medzipredmetové vzťahy a druhú časť tvorili voľno časové, pohybové a socializačné aktivity. Činnosť Letnej školy zabezpečovali pedagogickí zamestnanci z radov vyučujúcich 1.stupňa, špeciálna pedagogička, pani vychovateľky ŠKD. V neposlednom rade aj pani kuchárky a pani upratovačky. Všetkým zainteresovaným zamestnancom patrí aj touto cestou naše poďakovanie za prácu v projekte.

Mgr. Jana Šugárová

Brandejskí už majú nové auto

Počas júlového koncertu Donských kozákov sa Vrútkami prehnala búrka, ktorej obeťou sa stalo aj osobné auto rodiny Brandejských. Odložený konár zo stromu v parku pri kine 1. máj v okamihu uviedol túto rodinu do komplikovanej situácie, keďže sú obaja seniormi starajúcimi sa o zdravotne postihnutého syna a nájsť financie na nové auto bol pre nich takmer nevyriešiteľný rébus. V snahe aspoň sčasti vyriešiť tento problém otvoril primátor Branislav Zacharides transparentný účet, kde mohli všetci ochotní pomôcť prispieť ľubovoľnou čiastkou. V rekordnom čase, iba za devätnásť dní, sa na

úcte nazbieralo 7 700 € od stoštyridsať prispievateľov, ktoré boli obratom prevedené na účet tejto rodiny. Dnes už vieme, že ich starosti mali skutočne krátke trvanie. Na internete našli v ponuke auto rovnakej značky, ako to, o ktoré prišli. Kúpu sa podarilo zavrieť a dnes sa už Brandejskí aj so svojim synom Zdenkom vozia vo svojom novom tátošovi, ktorý je oveľa novší a samozrejme má najazdených oveľa menej kilometrov, než ich pôvodné vozidlo. Rodine prajeme veľa krásnych dní strávených vo svojom novom autíčku a všetkým, ktorí prispeli na dobrú vec, veľmi pekne ďakujeme.

-red-

Vrútky opäť majú svoje múzeum

Hoci používať termín „múzeum“ je ešte priskoro, dovolil som si ho v nadsenskej použiť. Lebo to je dlhodobá túžba mnohých Vrúčanov, Vrútkčanov aj Vrútočanov. Aby sa mohla naplniť, bolo potrebné rozhodnúť o priestoroch a začať pracovať na expozícii. Trvalo to a vyžiadalo si to spoluprácu mnohých zvnútra aj zvonku. Pribrzdila nás korona, ale nezhatila naše snahy. A tak počas tohtoročných Dní mesta Vrútky, ktoré slávime v roku 150. výročia príchodu železnice do Vrútok, sa udeje aj slávnostné otvorenie stálej expozície dejín železničného mesta. Jej zbierky, verím, budú rokmi bohatnúť.

Ruttkayovsko- Vladárovskú sedaciu súpravu darovala rodina Belejovcov z Partizánskej ulice. Ďakujeme.

Na zriadení expozície sme sa s poslancami mestského zastupiteľstva dohodli hneď začiatkom tohto

volebného obdobia, pričom sme pre tento účel vyčlenili nevyužitú bývalú priestory Mestskej knižnice Hany Zelinovej nad lahôdkami. Na rekonštrukciu miestností pre výstavné účely sme sa pokúsili získať aj externé zdroje. Boli sme úspešní a s pomocou financií EÚ z programov cezhraničnej spolupráce sme v r. 2019 mohli zabezpečiť nevyhnutné stavebné práce dotýkajúce sa rekonštrukcie elektroinštalácie, ako aj novej podlahy, stropov, osvetlenia, vymalovania miestností a osadenia nových dvier. V roku 2020 sme zakúpili výstavné vitríny a postupne začali inštalovať exponáty. Samozrejme, výstavu neurobíte za hodinu ani za mesiac. Preto chcem osobitne poďakovať Slovenskému národnému múzeu v Martine, Považskému múzeu v Žiline, aj Oravskému múzeu P. O. Hviezdoslava v Oravskom Podzámku, Žilinskej univerzite a mnohým z Vás, ktorí ste prispeli rukou k dielu a pomohli pri štarte múzea.

Hoci pre rozvoj Vrútok bol nepopierateľne najvýznamnejším impulzom práve príchod železnice v roku 1871, expozícia neopomína ani iné historické rozmery nášho mesta a života v ňom. Návštevníci sa teda dozvedia niečo aj o pravekom osídlení nášho územia. Nechýbajú kópie archeologických nálezov, ktoré pre naše múzeum vyhotovili priatelia na Fakulte elektrotechniky a informačných technológií Žilinskej univerzity. Ēru vrútockých zemanov, ako nám ju vo svojom diele priblížila aj Hana Zelinová, sme obísť tiež nemohli. Priblížime si ju aj pomocou dobového nábytku a reprodukcii erbov. Školstvo,

samospráva, banky a poisťovne, podnikatelia, družstvá, kultúrne aj športové spolky – všetci z nich vtlačili do dejín mesta svoju stopu. A vo vitrínach sa pre všetkých nejaké to miesto našlo.

Železnica samozrejme v expozícii nechýba. Je jej venovaná jedna samostatná miestnosť. Dobové dokumenty, oblečenie, nábytok, model vrútockej stanice zo začiatku storočia, či množstvo lampášov, olejníčiek, stroje na označovanie cestovných lístkov, cedulky z vozňov vyrobených vo fabrikách po celom Rakúsko – Uhorsku, mapy železničnej siete a mnohé iné exponáty nám priblížia železničné dejiny nášho mesta. Počas tohtoročných dní mesta ešte túto časť výstavy posilní aj výstava zapožičaná z Považského múzea v Žiline venovaná 150. výročiu Košicko – bohumínskej železnice.

Svoje miesto tu má aj umenie. Poslednú z miestností sme neobsadili vitrínami a exponátmi, ale urobili sme z nej takú malú vrútockú galériu. Obrazy starých Vrútok od viacerých majstrov, medzi ktorými hrá prím Olga Krýslová, pomôžu vrátiť atmosféru zaniknutých Vrútok, aspoň na pár momentov. Tu je tiež nainštalovaný interaktívny projektor, ktorý umožňuje realizáciu menších besied, či prezentácií. Miestnosť umožňuje organizovanie dočasných výstav a kultúrnych podujatí, aby sa aj tí, ktorí už stálu výstavu zhliadli, mali kde vracať.

Čo ďalej? Nuž hlavne rozširovať zbierky a úmerne k tomu aj samotnú expozíciu. Plány sú, voľné miestnosti tiež. Chcem teda vyzvať všetkých Vrútočanov aj našich rodákov žijúcich dnes mimo nášho mesta. Podelte sa s nami o čokoľvek, čo súvisí s dejinami Vrútok. Ak sa aj nechcete vzdať originálov fotografií, dokumentov či nejakých predmetov, dajte nám o nich vedieť. Dnes už existujú technológie na vyhotovenie kópií čohokoľvek, aj na ich atraktívnu prezentáciu. Najhoršie je, ak sa veci nenávratne stratia. Máme doma staré fotoalbumy, zaujímavé veci je dodnes možné nájsť po povalách aj pivniciach. Skúsme sa na múzeum pozeráť ako na naše spoločné dielo, ako na niečo, čo nás nielen predstaví turistom, ale zanechá po nás stopu aj budúcim generáciám.

Branislav Zacharides
primátor

Prezentácia vrútockého praveku v expozícii nebude chýbať

Turčianska bicyklová skupina JUS, Mesto Martin, Mesto Vrútky, Obec Žabokreky a Žilinský samosprávny kraj
Vás pozývajú na 22. ročník podujatia pre rekreačných cyklistov

Martinský bicyklový deň

12. september 2021 (nedeľa)

„SADAJ NA BICYKEL A POĎ S NAMI
NA SLIVKOVÉ GULE!“

PROGRAM:

- 8:30 štart cyklobusu zo Žiliny (županka a jej tím)
- 9:10 príjazd do Vrútok (oddychová zóna pri MsÚ)
- 9:20 privítanie účastníkov podujatia a slávnostné otvorenie 22. ročníka MBD 2021
- 9:30 štart cyklojazdy do Martina a Žabokriek
- 9:30 - 10:00 Divadelné námestie – vyhodnotenie DPNB 2021 a pripojenie účastníkov cyklojazdy v Martine
- 11:00 Žabokreky – príjazd cyklistov do obce slivky v Turci – blok o slivkách a literárne okienko
- 11:30 Masťný nos - súťaž v jedení slivkových guli
- 12:00 obed pre účastníkov cyklojazdy - slivkové gule
- 13:00 - 14:30 Za humnami Žabokriek – cykloprehliadka okolia obce a výlet k lípe v Kostolišti
- 15:00 záver podujatia - spoločný alebo individuálny návrat do Martina, Vrútok a Žiliny

MOŽNOSŤ VYUŽIŤ CYKLOBUS na trase Martin - Žilina a späť

TRASA CYKLOJAZDY (15 km):
Vrútky - Martin - Žabokreky

Viac info na: Facebook Turčianska bicyklová skupina JUS, www.zilinskozupa.sk, www.martin.sk, www.vrutky.sk, www.zabokreky.sk
Každý účastník cyklojazdy sa zodpovedá za vlastnú riadu a organizátor nenesie zodpovednosť za prípadné úrazy na záhrani hraníc.

Hlavní organizátori:

Pomáhame kampani:

Podujatie pod záštitou
ministra dopravy a výstavby SR Andreja Doležala

Kam po skončení základnej školy

ŠTUDUJ
DOPRAVU

perspektíva a stabilita
profesionálne uplatnenie

VRÚTKY

9. 9. 2021 9.00 h – 13.00 h

v rámci osláv 150. výročia výstavby Košicko-bohumínskej železnice
parkovisko pri železničnej stanici vo Vrútkach

- KARIÉROVÉ PORADENSTVO PRI ŽIADŮV – pomoc v výbere štúdia a povolania
- PREZENTÁCIE ŠKŮL SO ZAMERANÍM NA DOPRAVU – informácie od pedagógov a študentov
- DOPRAVNÁ VÝCHOVA – prevencia cestnej premávky a prevencia bezpečnosti na cestách
- UKÁŽKY PRVEJ POMOCI – zručnosti pre záchrannú službu
- DOPRAVNÉ SIMULÁTORY – trenážer jazdy na ručnú a automatickú súťažiacu súťažiacu
- UKÁŽKY POVOLAŇÍ V DOPRAVE – práce rozvodníka, vodiča kamióna a autobusu
- SŤAŽE – možnosť získat odmenu za úspešnosť a vedomosť

Bližšie informácie: www.studuj dopravu.sk

VSTUP VOENÝ

Koordinační: MINISTERSTVO DOPRAVY A VÝSTAVBY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Veterinárna ambulancia Vrútky

MVDr. Róbert Viselka
MVDr. Katarína Viselková

NA NOVEJ ADRESE
Chotárna 10, Vrútky

Pondelok	8:00-12:00	14:00-18:00
Utorok	8:00-12:00	14:00-17:00
Streda	8:00-12:00	14:00-17:00
Štvrtok	8:00-12:00	14:00-18:00
Piatok	8:00-12:00	14:00-17:00

Tel.č.: 0944 282 877

-inzercia-

Slovenský výrobca nábytku otvoril predajňu vo Vrútkach

Fines

SLOVENSKÝ VÝROBCA NÁBYTKU OD ROKU 1992

Slovenský výrobca a predajca nábytku FINES a.s., Žilina otvoril pre vás vo Vrútkach novú predajňu. Na ploche 640 m² predstavuje vlastný sortiment a ponúka zákazníkom nadštandardné služby.

História sa začala písať v roku 1992 v meste Žilina, kedy transformáciou štátneho podniku Drevoindustria vytvorili firmu s názvom Fines. Začali skromne výrobou kuchynských kútov a poschodových postelí. Vďaka tvrdej práci a vernosti zákazníkov sa však mohli rozrásť. Nielenže rozšírili sortiment o nábytok z masívu a lamina, ale neskôr pridali aj čalúnené výrobky ako sú postele, pohovky, kreslá a sedacie súpravy. S pôvodnými štyridsiatimi zamestnancami dokázali výrobu rozšíriť a postupom času vytvorili viac ako dvestodvadsať pracovných miest.

SEDAČKY
MASÍVNE POSTELE
POHOVKY
ČALÚNENÉ POSTELE
MATRACE
A ROŠTY

Spokojnosť zákazníkov je prvoradá.

V súčasnej dobe vieme zariadiť pomaly celý interiér Vášho domu alebo bytu. Od spálne, obývačky, cez jedáleň, či kompletnú študentskú izbu. Portfólio výrobkov máme veľmi široké. Naším heslom je kvalitný slovenský nábytok za prijateľné ceny do každej domácnosti. Cieľom je, aby ste sa aj Vy, naši zákazníci, spolupodieľali na finálnom dizajne svojho nábytku. Či už inklinujete k vzorom, pestrým farbám, provensálskemu alebo industriálnemu štýlu, prípadne minimalizmu v zemitých tónoch... U nás máte stále možnosť výberu z veľkého množstva poťahového materiálu, morenia, či variácií nožičiek, vankúšov a iných doplnkov. Každý kus nábytku je originál s Vaším podpisom.

Samozrejme okrem jedinečnosti je dôležitá aj kvalita a pohodlie. To je niečo, na čom si dávame záležať od úplných začiatkov našej firmy. A ak sa aj náhodou objaví nejaký problém, poskytujeme náš vlastný záručný servis, ktorý je na špičkovej úrovni. Navyše ponúkame aj pozáručný doživotný servis.

Za svojim nábytkom si vždy stojíme. Musí byť pohodlný, praktický, pre všetky generácie a musí mať nadčasový dizajn, spĺňať kvalitatívne štandardy. Je nám ľúto, keď uprednostníte náš slovenský nábytok a pridáte sa do našej rodiny spokojných a verných zákazníkov.

Predajňa Vrútky – OC KOCKA
Sv. Cyrila a Metoda 3411/11
038 61 Vrútky
+421 908 637 696, vrutky@fines.sk

Prečo si vybrať výrobok od firmy FINES a.s.?

1. **Široký sortiment** - s nami si pod jednou strechou dokážete zariadiť takmer celú domácnosť.
2. **Odborné poradenstvo** - nábytok si môžete pozrieť a vyskúšať v kamenných predajniach, kde Vám ochotne poradí a pomôže vyškolený personál.
3. **Výber** - máme širokú ponuku poťahových látok, vzoriek morenia aj lamina.
4. **Skúsenosti** - nie sme žiadni nováčikovia, na trhu sme už viac ako 28 rokov.
5. **Vývoj** - neustále sa snažíme vyvíjať a zdokonaľovať či už nové, alebo už zabehnuté výrobky.
6. **Atypy** - možnosť atypických úprav nábytku.
7. **Rozvoz** - zabezpečujeme expedíciu, resp. rozvoz po celom Slovensku.
8. **Záruka** - na postele poskytujeme až 10 ročnú záruku, na sedačky 4 roky.
9. **Servis** - disponujeme servisno-reklamačným oddelením, poskytujeme záručný aj pozáručný servis.
10. **Vyrobené na Slovensku** - kúpou našich výrobkov dávate prácu ľuďom na Slovensku. V našom závode pracuje viac ako 220 ľudí a množstvo ďalších ľudí pracuje u našich dodávateľov.

→ Dodávka produktov

Pri objednávke výrobkov je dodacia doba približne 6 až 8 týždňov v závislosti od vyťaženia výroby. Skladový tovar je expedovaný do 7 pracovných dní.

ĎAKUJEME,
ŽE STE SA ROZHODLI PRE NÁS!

-inzercia-

DNI MESTA VRÚTKY

Pri príležitosti 150. výročia výstavby Košicko-bohumínskej železnice

Program:

Štvrtok 9. 9. 2021 od 9- 13. hod.

- *Študuj dopravu- kam po skončení základnej školy (parkovisko pri železničnej stanici)
- *Otvorenie stálej expozície železničného mesta Vrútky (priestory bývalej knižnice) o 12.30 hod.

Piatok 10. 9. 2021

*VRÚTOCKÝ JARMOK

- * Slávnostné oceňovanie osobností mesta (na pozvánky) o 10.00 hod.
- * Farmársky deň od 9.00 - 17. 00 hod.
Ukážky výpestkov a výrobkov záhradkárov (pred Kriváňom)

Program na pešej zóne od 13. 30 hod.

- * 13. 30 Hradisko, LÚČ
- * 15. 00 DeArt
- * 16. 30 noriss a KAPELA & SOŇA
- * 18. 00 TEAM Revival Martin

* 20.00 Zuzana Smatanová

Nedeľa 12. 9. 2021

- *Služby božie s požehnaním mestu Vrútky o 9. 00 hod.
Evanjelický a. v. kostol Dr. Martina Luthera
- *Martinský bicyklový deň (odpočinková zóna Vrútky pri MsÚ) o 9.20 hod.

Usporiadateľ si vyhradzuje právo meniť program podľa aktuálnej epidemiologickej situácie.

Vrútočan * Vydáva: Mesto Vrútky, Námestie S. Zachara 4, 038 61 Vrútky, IČO: 00 647 209
* Redakčná rada: predseda Mgr. Branislav Zacharides, zodpovedná redaktorka: Bc. Miriam Migátová,
členovia: Mgr. Ľuboš Gottwald, JUDr. Jana Rišianová, Mgr. Zuzana Kötelešová, Mgr. Igor Válek *
* Adresa redakcie: Matušovičovský rad 6, 038 61 Vrútky * Tel: 043/424 18 08 * E-mail: vrutocan@vrutky.sk
* Stanoviská v jednotlivých článkoch môžu a nemusia odrážať stanovisko redakcie * Redakcia si vyhradzuje
právo na úpravu, rozsah, grafické spracovanie článkov * Distribúcia: Slovenská pošta, a. s.
* Tlač: Neoprint Plus, s. r. o., Za mostom 2, Vrútky * EV 5737/18 * ISSN 1339-6730
Náklad: 3 000 ks, júl-august 2021, poradové číslo 4 Dátum vydania: 27. 8. 2021.

Obrázok a logo: Michal Kováčik